

ІСТОРІЯ СІЛ СТАРОЖУКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ

В наші руки потрапив цікавий архівний документ. Він носить назву «Історія сіл Староужуківської сільської ради». Аккуратно написані чорнильним ручкою і доботно зшиті 14 аркуше убористого тексту. Авторами цієї, без перебільшення, великої праці є колишні педагози – директор Біліської школи Микола Андрійович Карпюк, його дружина, вчитель мови, Віра Олександрівна Карпюк; директор Голишівської школи Антон Степанович Кожемяк, вчителька Галина Антонівна Ілчук. Історія ця написана тільки як 50 років тому – у 1963-му. З усієї чотирьох авторів тільки Галина Антонівна дожила до наших днів.

Звичайно, ця історична розповідь не позбавлена певних ідеологічних нашарувань і табу. Не треба забувати, в якій час вона писалася. В ній багато що не задується, а якщо задується, то у душі тих часів. Приміром, оцінка національно-авіаційного руху. Але це абсолютно не принижує велику роботу, яку провели автори і їх добровільні помічники під час підготовки матеріалів для рукопису. Для сучасника, зокрема жителів сіл Голишів, Староужуків, Біліє, Застав'я, Диків в них є багато що пізнавального.

На сьогодні, як такої, Староужуківської сільської ради не існує. Під час укрупнення у 70-х роках минулого століття її предідали до Зорянської сільради. А історія Староужуківської, написана сумлінними людьми, для нас назавжди залишиться документом хрущовського періоду, в якому жили наші батьки і діди. На сьогоднішній день рукопис зберігається у фондах Державного архіву Рівненської області, і ще один в Біліській бібліотеці. Його зберегла для нащадків завідувачка закладу Ольга Йосипівна Лемчук.

ПОХОДЖЕННЯ НАЗВ І ПРИРОДНІ УМОВИ

Серед розкішної і мальовничої природи лісів і садів розкинули свої лани колгоспи ім. Мічуріна і ім. XX з'їзду КПРС ніжинської Староужуківської сільської Ради Рівненського району, Рівненської області. Розділяє землі двох сусідніх колгоспів річка Стубла. По одній бік її лежать села колгоспу ім. Мічуріна – Застав'я, Староужуків, Голишів, по

назва населеного пункту походить від слова «голіш», «голіши», бо перші поселенці були дуже бідні. Житель села Диків Самсонюк Яків Андрійович розповів, що колись на місці села були чагарники, «дикі» місця, згодом появились будинки і це місце стали називати Диків. На території, де зараз стоїть село Білів, був ліс. Згодом ліс вурбували, стало «білі місця», тобто без дерев, а коли появились хати,

ровниками), лисичками, опеньками, підберезниками, підосичниками, сирожками, маслюками, хрищами. Гарно родять ягоди: бундук, чорниця, малина. В Клевани II є харчомішан, в якому переробляють ягоди, гриби. Ліс в основному використовують як будівельний матеріал, а також як паливо.

Всі села Староужуківської сільської Ради розташовані близько одне біля одного. До сільської ради віддаль від Застав'я 5 км., від Голишова – 3 км., від Більова – 1 км., від Дикова – 3 км. Віддаль до районного та обласного центрів (м. Рівно) – 27-29 км. Недалеко також до залізничної станції Клевани II (5-9 км.). Найближчий економічний центр – м. Львів (265 км.).

Через села Застав'я, Голишів, Староужуків проходить шосейна дорога, яка сполучається з автошляхом Київ – Брест. По шосейній сільській дорозі курсує 3 рази в день автобус Рівно-Староужуків-Новосілка.

У ГЛІБ ВІКІВ

Як уже зазначалося, що села Староужуківської сільської Ради засновані в 16 ст., але с. Білів засновано значно раніше.

У 1961 р. на території Білів – Пересопинці працювала археологічна комісія Ленінградського інституту археології. Під проводом роботи цієї комісії написав учителю – краєзнавцю Руденському М.К. дата 16 травня 1962 р. кандидат наук Микитяк. Він пише: «Первоначальним местом древнего городища Пересопинца является Бельское Городище. Укрепленное поселение здесь было основано в конце X века и существовало в XI веке». Села Білів, Голишів, Староужуків, Застав'я, Диків, Староужуківська сільська рада Червоноукраїнської області України, в тому числі територія Староужуківської сільської ради, були звільнені Червоною Армією від гніту панської Польщі. Велику роль в становленні радянської влади відіграли члени КПЗУ та активісти: Гуницький Мефодій, Янчук Арсеній, Луцзяшівський Головий Іван Іванович, Гуницький Григорій (с. Голишів); Кондрачук Григорій, Захарчишин (с. Староужуків) та інші. Зразу ж по всіх селах були створені перші органи Радянської влади. Ініціаторами були Гуницький Мефодій, Головий Іван (с. Голишів), Кондрачук Григорій (с. Староужуків), Книземпел Фелікс (с. Староужуків).

садиби, спалювали сгибли повинностей, не виходили на роботу. Вищезгадані селяни розповідають, що населення приймало участь в революційній боротьбі 1905-1907 рр. У 1905 році бідняки вигнали орендатора, робили збитки в полі.

В НОВУ ДОБУ

Населені пункти сіл Застав'я, Голишів, Староужуків, Білів, Диків були місцями боїв з німецькими окупантами. У 1914 р. по західному березі р. Стубла проходив фронт. Звідси почався відступ ворогів. Активну участь у боротьбі з німцями прийняв житель с. голишів Шило Яків Антонович. Перші більшовицькі організації на даній території зародилися у 1925 р. (КПЗУ). Активну участь у боротьбі за Владу Рад брали Бойко Хома, Саистун Іван, Янчук Ганна та ін.

У вересні 1939 р. західні області України, в тому числі територія Староужуківської сільської ради, були звільнені Червоною Армією від гніту панської Польщі. Велику роль в становленні радянської влади відіграли члени КПЗУ та активісти: Гуницький Мефодій, Янчук Арсеній, Луцзяшівський Головий Іван Іванович, Гуницький Григорій (с. Голишів); Кондрачук Григорій, Захарчишин (с. Староужуків) та інші. Зразу ж по всіх селах були створені перші органи Радянської влади. Ініціаторами були Гуницький Мефодій, Головий Іван (с. Голишів), Кондрачук Григорій (с. Староужуків), Книземпел Фелікс (с. Староужуків).

Титульна сторінка праці.

націоналістів. Велику допомогу надало населення радянським партизанам. Від німців було сховано зерно, одяг. Після закінчення Великої Вітчизняної війни було відселено колгоспи в с. Староужуків, в с. Голишів. У 1949 р. почалася масова колективізація і закінчилася у 1951 р. по всіх селах Староужуківської (нинішньої) сільської Ради. Під час організації колгоспів у 1948-1951 рр. великої шкоди завдали українські буржуазні націоналісти. Вони замучили по-звірячому активістів сіл, палили колгоспні садиби, калічили худобу

перший погляд непримітні села.

Цікаво розповідають про них старі люди та архівні документи. Назва кожного із вище згаданих сіл має своє історичне. Громадянин, що проживав в с. Староужуків, Ковальчук Михайло Іванович, 1870 року народження, розповів про історію сіл Застав'я і Староужуків.

Засновані ці села в першій половині 16 ст., коли князював на цій території польський магнат Чарторийський. Князь Чарторийський привіз на територію села Староужуків 50 сімейств на поселення. Першу забудову зробив селянин за прізвиськом Жук, відомо дуже старий. З тих пір дане село носить назву Староужуків.

Князь Чарторийський спорудив Клеванський замок. З південно-західної сторони, через річку Стублу, була розміщена вітськова застава. Тут стояли декілька будиночків, в яких жили охоронці. Пройшли часи і на даному місці народилися уже ціле село. Воно стало називатися Застав'я.

Із слав громадянина с. Голишів Панасюка Федора Опанасовича, 1893 року народження, відомо, що

частині Рівненського району, куди заходять хвилістю Волинське плато, Рольово долино-балкозний, з корисних копалин є вапняки, крейда, глина, пісковики, торф.

Наявність пісковиків і крейди свідчить, що колись тут було морське дно.

В лісах, на полях водяться вовки, кабани, дикі кози, лисці, зайці, білки, борсуки, ондатри; із птахів – сірі ворони, сороки, граки, ластівки, горобці, шулки, чайки, голуби, леліки, дятли, солов'ї, зозулі, синиці, дикі качки, курляки.

Із свійських тварин поширені корови, свині, вівці, коні. В колгоспах розводять гусей, качок, курей, індички.

Ліси – мішані. В них можна побачити сосну, ялику, дуб, граб, березу, осину, ясен, клен, липу, тополь, вільху. Зустрічаються чагарники шипшини, ліщина, малина, смородина, терен, жовта акація. На луках переважають тимофійка, червона та біла конюшина, осока, хвощ.

В полях зустрічається лобода, суріпка звичайна, коостерва, пириль, грицики, волошки, осот жовтий.

Ліс багатий білими грибами (бодрийський збудував свій замок Білів на землі Пересопинцяного Пречистинського монастиря. В акті 1545 р. (Рівненський архів) згадується, що в Голишіві не надобно брати мито. В акті від 5 квітня 1583 р. с. Голишів згадується як маєток князя Юрія Чарторийського. (Історико-статистична описка церков і приходів Волинської єпархії, том 2 ст. 480).

Жителі всіх сіл були в минулому кріпаками. Не всі вони жили в селі. Частина селян в роки столітньої оселалася на хуторах. Таких селян називали осадниками. Такі хутори були в селах Білів, Староужуків, Голишів. Хутори сіл Голишів і Староужуків зникли, а хутір с. Білів переїс в окремий населений пункт.

За переказами старих людей (Ковальчука Михайла Івановича, Самсонюка Якова Андрійовича), відомо, що в с. Староужуків на 50 дворів припадало 481 десятина землі, а в Дикові на 50 дворів 24 грунти (міри грунти не встановлено). Селяни в основному займалися землеробством. Вони мали різні повинності: оброк, відробітки, мито, грошові податки.

Старі селяни (Ковальчук Михайло Іванович, Самсонюк Яків Андрійович) розповідають, що грошовий податок платився за вікна (зазалежно від розміру), за муровані колони і т.д.

Становище наймитів і селян продовжувало бути тяжким до 1939 р. Селяни і наймити працювали за безцінь від сходу і до заходу сонця.

Селяни сіл Білів, Староужуків, Голишів брали активну участь в селянсько-козацьких повстаннях. Жителі цих сіл під час повстання, очолюваного Северином Наливайком (1594-1596 рр.), активно підтримували повстанський загін Григорія Лободи, який перебував тут у 1596 р. За що багатьох з них «суд Гродський, Луцький приговорил к смертній казни» (Архів ч.3, том 1, ст. 115-125).

В період проведення реформи 1861 р. селяни нищили поміщицькі

осадницької, куркульської землі. Землі, що колись належали експлуататорам, отримали селяни – бідняки.

Комсомольські і партійні організації були створені в 1939-1940 рр. Першими комсомольцями були Гайдух Надія, Шило Мефодій, Головий Уліга (с. Голишів), сестри Ганна і Марія Надько (с. Білів) та ін., які були зародковими буржуазними націоналістами.

У 1939-1940 рр. у селах Голишів, Староужуків були організовані перші колективні господарства, ініціаторами яких була сільська біднота. Особливо проявили себе Мороз Омелян, Мирончук Борис Петрович, Натюк Микита Іванович (с. Староужуків); Столярчук Михайло Оксентійович, Котюха Трохим, Саїрид Олексій (с. Голишів).

Перші колгоспи були мало чисельні, в них нарахувалося 14-15 господарств.

Мирну працю радянських людей перервала Велика Вітчизняна війна. 26 червня 1941 року територія сіл Застав'я, Голишів, Староужуків, Білів, Диків була окупована фашистськими загарбниками. Частина чоловіків знаходилася у Червоній Армії, інше населення не встигло евакуюватися. Населені пункти не були місцем великих битв, але фашистські звірі без бою завсімі спалили с. Білів, знищивши багато дітей, дорослих і старих людей.

Фашистами було пошкоджено більше 50 % господарств. Багато молоді було вивезено силою у Німеччину на роботу, більша частина з них загинула. Фашисти зробили, що змогли. Корови, свині, одяг вивозили в Німеччину, залишаючи сім'ї, людей напризволяще.

2-3 лютого 1944 р. територія Рівненщини була звільнена від фашистських радянськими партизанами, які розгромили фашистський обоз, що розташувався по автошляху Київ – Брест проти с. Дерев'яне.

Трудячі, будучи в тилу, дуже потерпіли від фашистів та їх прихвостнів – українських буржуазних

осадницької, куркульської землі. Землі, що колись належали експлуататорам, отримали селяни – бідняки.

Комсомольські і партійні організації були створені в 1939-1940 рр. Першими комсомольцями були Гайдух Надія, Шило Мефодій, Головий Уліга (с. Голишів), сестри Ганна і Марія Надько (с. Білів) та ін., які були зародковими буржуазними націоналістами.

У 1939-1940 рр. у селах Голишів, Староужуків були організовані перші колективні господарства, ініціаторами яких була сільська біднота. Особливо проявили себе Мороз Омелян, Мирончук Борис Петрович, Натюк Микита Іванович (с. Староужуків); Столярчук Михайло Оксентійович, Котюха Трохим, Саїрид Олексій (с. Голишів).

Перші колгоспи були мало чисельні, в них нарахувалося 14-15 господарств.

Мирну працю радянських людей перервала Велика Вітчизняна війна. 26 червня 1941 року територія сіл Застав'я, Голишів, Староужуків, Білів, Диків була окупована фашистськими загарбниками. Частина чоловіків знаходилася у Червоній Армії, інше населення не встигло евакуюватися. Населені пункти не були місцем великих битв, але фашистські звірі без бою завсімі спалили с. Білів, знищивши багато дітей, дорослих і старих людей.

Фашистами було пошкоджено більше 50 % господарств. Багато молоді було вивезено силою у Німеччину на роботу, більша частина з них загинула. Фашисти зробили, що змогли. Корови, свині, одяг вивозили в Німеччину, залишаючи сім'ї, людей напризволяще.

2-3 лютого 1944 р. територія Рівненщини була звільнена від фашистських радянськими партизанами, які розгромили фашистський обоз, що розташувався по автошляху Київ – Брест проти с. Дерев'яне.

Трудячі, будучи в тилу, дуже потерпіли від фашистів та їх прихвостнів – українських буржуазних

КОЛГОСПНИЙ ЛАД

У 1951-1958 рр. відбулося укрупнення колгоспів, і в 5 колгоспів було створено 2 великі колгоспи (ім. Мічуріна та ім. XX з'їзду КПРС).

Кроком вперед у розвитку сільськогосподарства були вересневий Пленум ЦК КПРС, рішення XX, XXI, XXII з'їздів КПРС. 3 року в рік збільшувалися прибутки в колгоспах, різко зростали матеріальні рівень колгоспників. Коли грошові доходи у колгоспі ім. XX з'їзду КПРС у 1954 р. становили 40.544 карбованці, то у 1962 р. вони зросли до 118.242 крб. або врожайність зернових з 1 га у 1954 р. доходила до 6,9 ц, в 1962 р. – 10,8 ц з 1 га. Неподільні фонди зросли майже у 2 рази, збільшились поголів'я худоби, підвищилися їх продуктивність (Дані правління колгоспу ім. XX з'їзду КПРС).

Це можна сказати про колгосп ім. Мічуріна.

Соціалістичній зобов'язанч, взяті на честь XX, XXI, XXII з'їздів КПРС, в основному виконувалися з честю. В колгоспі ім. Мічуріна працює комсомольсько-молодіжна ланка, якій призовано зв'язати комуністичної праці (ланкова Галочка Марія Михайлівна). Ця ланка щорічно перевищує взяті соціалістичні зобов'язання.

За звання ланки комуністичної праці борються друга комсомольсько-молодіжна ланка Дівак Надія Миколаївна.

Трудячі сумлінно трудяться на колгоспних полях, підвищуючи кожного року продуктивність праці. Вони зрозуміли, що праця є джерелом їхнього добробуту. За роки, що минули від вересневого Пленуму ЦК КПРС, колгоспники спорудили в колгоспі багато великих і красивих будинків. Все менше і менше по селах лишається колишні обривані халупки, збудованих ще за часів панської Польщі, на їх місці виростають високі, просторі і світлі, красиві будиночки.

Продовження у наступному номері.

Частина села Голишів з видом на ставок з висоти пташиного польоту.

ІСТОРІЯ СІЛЬСЬКОГО СТАРОЖУКІВСЬКОГО СІЛЬСЬКОГО РАДИ

Закінчення. Початок у № 657 від 22.05.2015 р.

РАЗЮЧИ ЗМІНИ

Велика зміна за часів існування Радянської влади проходила в поєднанні культурних традицій. Всі вони одягалися з смаком в добротний по моді пошитий одяг. Змістовно проходили дозволяли молоді. До їх послуг бібліотека, клуб. Всі села Старожуківської сільської ради електрифіковані і радіофіковані. Майже в кожній хаті є велосипед, багато мотоциклів.

Коли за часів Польщі трудящі гішки робили сотні кілометрів, то тепер віддає 1-2 км, під'їждять автомобілем. Трудящі з жахом грядуть ті часи і серце їх обливається кров'ю при згадці «пан».

Невпізнанно змінився з 1939 року кількісний і якісний склад населення.

До 1887 р. в с. Голішів було 572 жителі. Із них – 293 чоловіки, 279 жінок. В 1911 році в с. Голішів Клеванської волості нараховувалося 120 дворів з 699 жителями.

В с. Білів у 1876 р. було 68 дворів, дорослого населення 547 чол. (Ровенський архів, газета «Заповіт Ілліча» за 1961 р.).

Станом на 1 січня 1963 р. по Старожуківській сільській Раді налічується всього 996 дворів: 787 дворів колгоспників та 109 – робітників і службовців. Всього населення 3302 чоловіки. З них колгоспників 2920 чол., робітників і службовців 381, одиниць службів церкви. Жінок по сільській Раді – 1652, чоловіків – 1450. До 1939 року більшість населення було неписьменним. Майже всі працювали в сільському господарстві. Докорінно змінився якісний склад населення часів Радянської влади. В сільському

По колгоспу ім. ХХ з'їзду КПРС:

- Орної землі – 972
- Сінокатай – 92
- Пасовиць – 90
- Садів – 20
- Лісів – 19
- Непридатної землі – 15
- Інші угіддя – 1,81

Всього по колгоспу – 1389 га

На полях обох колгоспів вирощують сільськогосподарські культури: зернові (озима пшениця, жито, ячмінь, овес, просо), технічні культури (льон-довунець, цукровий буряк, зернобобові (горох, люпин), овочевих (картопля, буряки, капуста, морква, цибуля). Особлива увага у колгоспах надавалася вирощуванню цукрового буряка.

Середня врожайність провідних культур по обох колгоспах становить 3 т/га:

По колгоспу ім. Мічуріна:

- 1967 р.
- Зернові – 15 ц
- Кукурудза – 23 ц
- Цукровий буряк – 198 ц
- 1963 р.
- 17 ц (без кукурудзи)
- 40,2 ц
- 218 ц

По колгоспу ім. ХХ з'їзду КПРС:

- 1955 р.
- Зернові – 8,1 ц
- Цукровий буряк – 199 ц
- 1962 р.
- 10,8 ц
- 183 ц

Велика увага приділяється розвитку тваринництва, підвищенню його продуктивності. Основними видами продуктивної худоби і птиці є велика рогата худоба, свині, вівці, кури, качки, гуси.

У 1962 р. на 100 га припадає:

В колгоспі ім. Мічуріна:

- ВРХ – 43

всє індивідуальні будови (Дані колгоспу та Старожуківської С.Р.).

ОСВІТА, МЕДИЦИНА, КУЛЬТУРА

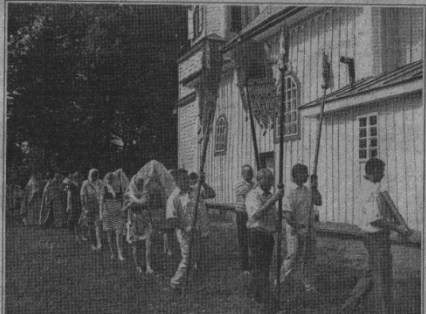
За роки існування Радянської влади в с. Голішів збудовано красаву велику школу (восьмирічну) в двох корпусах. Крім класів, при школі обладнані кабінети: фізичний, мовно-літературний, біологічний, 2 шкільні майстерні, спортивна кімната, піонерська кімната. Розпочато будівництво медпункту в с. Голішів, Білів. Закінчено будівництво Старожуківського медпункту.

До 1939 на території Старожуківської С.Р. працювали лише двохкласні школи в селах Голішів, Старожуків, Білів. Населені пункти Старожуків, Голішів, Застав'я сполучені шосейною дорогою, яка збудована за часів Радянської влади. Шосейна дорога сполучається з автошляхом Київ – Брест.

Сполучення з райцентром та обласним центром автобусне. Через Диків і Білів проходить ґрунтові дороги. Віддалю до автобусного сполучення 1-2,5 км.

В с. Старожуків працює відділення зв'язку. У великому користуванні громадян 10 мотоциклів, 670 велосипедів, 214 радіоприймачів, 1 телевизор. Про це в час існування п'яської Польщі могли тільки мріяти. До 1939 р. в усіх селах колишньої С.Р. було 4-5 велосипедів, жодного мотоцикла, радіо і електрика були зовсім відсутні. Здаються найоміярніми ті зміни, що сталися на очах трудящих за такий короткий строк.

До послуг населення 2 сім'яниці, 2 крамниці, 4 буфети. А до 1939 р. по цих селах були невеличкі лавки (п'ятикласні) для місцевих жителів.

Хресний хід навколо Свято-Михайлівської церкви с. Старожуків. Фото з архіву редакції.

у с. Старожуків. При всіх клубах працюють гуртки художньої самодіяльності, є співочі, драматичні, танцювальні. Силами гуртків художньої самодіяльності ставляться колгоспникам концерти. Молодь сіл бере активну участь в районних оглядах художньої самодіяльності. В бібліотеках с. Голішів, Старожуків, с. Білів нараховується більше 15 тисяч екземплярів книг. С невеликі бібліотеки при Білівській середній школі та Голішівській восьмирічній школі охоплюють читанням книг 1708 читачів. При сільських клубах систематично демонструються кінофільми. Є 2 стаціонари, 1 кінопересува.

Населення передплачує на 1964 рік по всій Старожуківській сільській Раді 1558 екземплярів газет та 324 екземплярів журналів.

Зараз нараховується 14 членів. Комсомольська організація була створена у 1951 році. Перші комсомольці: Вітик Степаніда, Рибачок І. Профспілкова організація утворилася у 1944 р., перші члени профспілки: Петрук А.М., Романюха Таїсія, Андреева Надія.

Змивився зовнішній вигляд сіл за роки Радянської влади, майже зовсім зникли хутори. В селах виникло 7 нових вулиць за новим планом забудов, на цих нових вулицях красуються будинки, покриті не соломою, а шифером, черепицею, жерстю. У 1962 році закінчено шосейну дорогу (8 км, яка сполучає Старожуків, Голішів, Застав'я з автошляхом Київ – Брест). У 1963 році розпочато будівництво шосейної дороги в

в промисловості і на будівництві – 310 чол., в галузі науки, культури і освіти – 50 чол., в медичних установах – 15 чол., в торгівлі – 6 чол. Із 3302 чоловік в Україні – 3296, росіяни – 2, білоруси – 2.

У зв'язку з розвитком науки, культури і техніки на селі дуже поширеними стали професії: вчитель, лікар, інженер, механік, техник, ветлікар, агроном, зоотехнік, шofer, тракторист, електрик, бібліотекар, завмаг, завідувач.

Коли до 1939 р. всі місцеві жителі відвідували церкву, фанатично вірили в Бога, то зараз лише окремі старі люди, які доживають свій вік, ще відвідують церкву.

Молоді зображені матеріалістичним світоглядом, дозволяють проводити у клубі.

До 1939 р. більшість земель, млини, олійниці були в руках у панів і належали сабіням – біднякам. В с. Голішів до приходу Радянської влади був побудований на р. Стублі млин і олійниця, що належали Ваксу Берку Айзаровичу. Млин і олійниця згоріли у воєнні роки. На ці жє р. Стублі у 1937-1938 рр. між селами Білів і Старожуків був збудований великий млин, який належав Кременькому ліцейному (Розповів Ковальчук М.Л.). Даний млин зараз належить Клеванському харчодоброблячому підприємству.

Після Великої Вітчизняної війни на території колгоспу ім. Мічуріна побудовано млин і пилораму. Колгосп ім. Мічуріна та ім. ХХ з'їзду КПРС одержують електричну енергію від Доброворської ТЕЦ.

Дуже швидко зростають неподільні фонди

В колгоспі ім. Мічуріна: 1959 р. – 8053 крб., 1962 р. – 10461 крб., В колгоспі ім. ХХ з'їзду КПРС: 1962 р. – 5587 крб., 1963 р. – 9145 крб.

Коли в розвиток сільського господарства в колгоспі ім. Мічуріна було вкладено в 1959 р. 14 129 крб., то в 1962 р. капітальні вкладення становлять 431370 крб.

Зростання капітальних вкладень в колгоспі ім. ХХ з'їзду КПРС, коли в 1955 р. в розвиток господарства було вкладено 2747 крб., то в 1962 р. – 122715 крб., капітальні вкладення зросли майже в 9 разів.

Крім різних будов, які були споруджені в колгоспах і згадувалися вище, післявоєнні роки з 1945 по 1962 р. по с. Білів, Старожуків, Голішів і Застав'я побудовано 246 будинків і 110 сараїв загальною площею 11962 м. кв. Це

• Свиней – 50

• Овечів – 21

В колгоспі ім. ХХ з'їзду КПРС:

• ВРХ – 35

• в тому числі корів – 11

• Свиней – 42

• Овечів – 32

• Птиці – 89

У зв'язку з тим, що з кожним роком зростає кількість поголів'я худоби, птиці, в колгоспах споруджено типові корівники, свинарники і т.д. Так, в останні роки в колгоспі ім. Мічуріна збудовано 3 типові корівники, 2 телятники, 2 свинарники, конюшню, 2 комори, кукурудзосилку, колгоспну контору, автобус, пилораму, млин, школу на два корпуси, клуб. В колгоспі ім. ХХ з'їзду КПРС збудовано типовий корівник, свинарник, пункт шукатику, овочесховище, комора, клуб.

Збільшилася у колгоспах тракторний парк. Якщо у колгоспі ім. Мічуріна у 1953 р. було 9 тракторів і 3 комбайни, то у 1962 р. 13 тракторів, 3 комбайни. У колгоспі ім. ХХ з'їзду КПРС є 8 тракторів, 2 комбайни.

У колгоспі ім. Мічуріна з допоміжного виробництва є млини і пилорама.

Дуже швидко зростають неподільні фонди

В колгоспі ім. Мічуріна: 1959 р. – 8053 крб., 1962 р. – 10461 крб., В колгоспі ім. ХХ з'їзду КПРС: 1962 р. – 5587 крб., 1963 р. – 9145 крб.

Коли в розвиток сільського господарства в колгоспі ім. Мічуріна було вкладено в 1959 р. 14 129 крб., то в 1962 р. капітальні вкладення становлять 431370 крб.

Зростання капітальних вкладень в колгоспі ім. ХХ з'їзду КПРС, коли в 1955 р. в розвиток господарства було вкладено 2747 крб., то в 1962 р. – 122715 крб., капітальні вкладення зросли майже в 9 разів.

Крім різних будов, які були споруджені в колгоспах і згадувалися вище, післявоєнні роки з 1945 по 1962 р. по с. Білів, Старожуків, Голішів і Застав'я побудовано 246 будинків і 110 сараїв загальною площею 11962 м. кв. Це

товари. Магазини почали працювати з 1948 р., а п'яниці у 1949-50 рр. в с. Голішів, Білів. В крамницях, сім'яниках, буфетах є широкий асортимент різних промислових і продуктових товарів (дані С.Р.).

До 1939 р. населення західних областей України було майже неписьменним, школа, медична допомога – платні, недоступні для трудящих.

У 1876 р. в с. Білів було відкрито церковно-приходську школу, в якій навчалось тоді біля 30 учнів.

Двохкласні школи працювали в с. Старожуків і в с. Голішів. В цих школах працювало 6 вчителів з середньою освітою.

За часів існування Радянської влади на території Старожуківської сільської Ради відкрито Білівську середню школу, Голішівську восьмирічну школу, Диківську початкову. В цих школах навчалось 463 учні. Навчання безплатне. При Голішівській восьмирічній школі відкрито 910 класів вечірньої школи та 9, 10, 11 класи заочної школи. Всього при школах працювало 33 вчителі. З них 14 з вищою, 10 незначеною вищою, 9 з середньою освітою. (Дані директорові шкіл).

В колгоспі ім. Мічуріна та в колгоспі ім. ХХ з'їзду КПРС є фізкультурні колективи «Колгоспники». Добре обладнані спортивні майданчики при Білівській середній школі (с. Білів) та при Голішівській восьмирічній школі (с. Голішів). Никомі і нікто не лігується так про людину, її життя, здоров'я як Комуністична партія.

До 1917 р. в 1939 р. по селах не було ніяких лікувальних закладів. Медична допомога була платною. З 1948 р. в селах Білів, Голішів, Старожуків працює 3 медпункти, а при Старожуківському медпункті є родильний будинок. При колгоспах є ветеринарний пункт. Трудящі працюють своє здоров'я в будинках відпочинку, санаторіях.

У 1946-1947 рр. в селах Білів, Голішів, Старожуків почали працювати сільські клуби і бібліотеки. Спочатку клуби і бібліотеки знаходились у приміщеннях сільських хат в с. Старожуків і Білів. У 1956 р. клуби відкрито у с. Білів, новий клуб у 1959 р. красивий клуб відкрито

колгоспах сім'яні газети.

В 1961 р. Білівське городище вивчала археологічна комісія Ленінградського інституту археології. Ця комісія прийшла до висновку, що Білівське городище було споруджене в кінці 10 ст. Про це писав вчитель – красавцю кандидат історичних наук цього інституту Рапопорт (лист від 18 травня 1962 р. на ім'я Руденського Миколи Кузьмича, с. Білів).

ПОЛІТИКА АКТИВНІСТЬ

При колгоспах створені партійні організації, комсомольські організації, профспілкової організації (при школах), ДОСААФ (при колгоспах). При партійній організації ім. Мічуріна працює кабінет політосвіти на громадських засадах. На громадських початках працюють товариські суди при колгоспі ім. Мічуріна та ім. ХХ з'їзду КПРС. Коли створювалися партійні організації, колгосп ім. Мічуріна не був укріпнений. А тому в с. Голішів була своя парторганізація і комсомольська організація, а в с. Старожуків своя.

Партійна організація в с. Голішів була створена у 1949 р., організаторами були Бобер Т.У., Дзюба А.Я., Корсюк Ф.Д. В с. Старожуків партійна організація створена у 1952 р., її організаторами були Дейнега С.К., Тимошенко Д.М., Захарчишина А.Т. В період укріплення колгоспів ці дві партійні організації об'єдналися і нараховує 35 членів. Комсомольська організація створена в с. Голішів у 1950 р. Організаторами її були Головатчик Леонід, Сторчук Петро (Голішів), Шевчук Володимир, Ярошук Петро (с. Голішів), Копель Адам (с. Старожуків). Ці укріплення колгоспів були злиті в одну комсомольську організацію.

Профспілкова організація виникла у 1945 р. її організаторами – Зіневич Констянтин, Гунько Надія.

При колгоспі ім. ХХ з'їзду КПРС партійна організація створилася у 1951 р., перші комуністи були: Кокемякина Н.Л., Пікуза Тимофій.

Члени партії та комсомолу в різні рази. Надати села Старожуківської сільської Ради проводилимуть реконструкцію згідно плану забудови. Широкий розмах будівництва в колгоспах говорить про те, що добробут трудящих з кожним роком росте. Про це свідчать розкішні індивідуальні забудови колгоспників та типові колгоспні споруди. Періодично в 1953 роком, заребінна плата трудящих зросла майже в 3 рази. Раніше населення західної України не одержувало жодних пенсій. З приходом Радянської влади стала зовсім інша картина.

Трудящі зараз отримують згідно пенсії по старості, інвалідності, по вилузі років. Колгоспники (непрацездатні) одержують допомогу 2% фонду. Діти трудящих безкоштовно навчаються в школах, школах - інтернатах і т.д. Студенти навчаються у вузах, одержують стипендії.

Матеріальний рівень і добробут колгоспників, порівняючи з 1953 р. зріс у 2 рази.

Коли в колгоспі ім. Мічуріна грошова оплата трудюда у 1949 р. становила 10 коп. (новий масштаб ці), то в 1962 р. – 30 коп., крім зерна. В колгоспі ім. ХХ з'їзду КПРС загальна вартість трудюда у 1955 році становила 35 коп., то у 1962 р. ціна зросла до 73 коп. (дані обох колгоспів).

Виплата і пільга на соціальне – культурне обслуговування за рахунок держави всім громадянам, кому це положено, своєчасно згідно державних законоположень. Кожен день, місяць, рік, що минають після історичного ХХ з'їзду КПРС, докорінно покращують матеріальний і культурний рівень трудящих до жаданої мети – комунізму.

В період жорстокої боротьби з бандами українських буржуазних націоналістів на території Західної України жителі с. Білів добре пам'ятають той час 1944 р., коли перебували на цій території, конк-перший секретар ЦК КПРС голова Ради Міністрів Микита Сергійович Хрущов.

1963 р.